

NOVČANE KAZNE ZA DJELA O KOJIMA SE ODLUČUJE U UPRAVNOM POSTUPKU

Milan Stipić, dipl.iur. *

Sažetak: U ovom se radu problematizira tek jedan dio kažnjivih radnji, koje su sankcionirane novčanim kaznama prema pravnim normama općeg upravnog postupka tzv. upravno ili administrativno kažnjavanje koje provode javnopravna tijela, a odnose se na opis situacija kada; osoba u dokaznom postupku, bez opravdanog razloga odbije dati na uvid ispravu, na svjedoka odnosno vještaka pri neopravdanom odbijanju svjedočenja, odnosno vještačenja i s tim u vezi zakašnjenje vještaka, na ometanje obavljanja očevida, na prisilno izvršenje nenovčanih obveza i pri izvršenju radi osiguranja. Pravila općeg upravnog postupka sadržana su u Zakonu o općem upravnom postupku¹, pa je ovaj Zakon, već po svom nazivu, Opći upravni procesni zakon.

Druga skupina prikazanih primjera je rješavanje u posebnom upravnom postupku, koji ima svoju primjenu u upravnom području tržišnog natjecanja gdje se primjenjuju posebna pravila upravnog postupanja izražena Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja² i odnose se na novčano kažnjavanje poduzetnika. Ovdje su kazne normirane kao; novčane kazne za teške povrede propisa, novčane kazne za lakše povrede propisa, novčane kazne za ostale povrede propisa i dnevna novčana kazna.

Nakon provedenog postupka, akt koji se donosi je rješenje o novčanom kažnjavanju, iz kojeg je vidljiv opis djela za koje se kažnjava i s kolikim je novčanim iznosom osoba kažnjena. Iznos novčane kazne, prema Zakonu o općem upravnom postupku uvijek je vezan za prosječnu godišnju bruto plaću, isplaćenu u Republici Hrvatskoj u godini koja prethodi godini donošenja rješenja. U zaštiti tržišnog natjecanja propisanost novčanog kažnjavanja određena je postotkom od prihoda poduzetnika ili rasponom između najmanjeg i najvećeg iznosa novčane kazne izražene u novcu.

Protiv rješenja o novčanoj kazni, koje je različito od rješenja kojim se odlučuje o glavnoj stvari je dopuštena žalba koja ne odgađa izvršenje, a u posebnim postupcima u vezi sa zaštitom tržišnog natjecanja, pravna je zaštita - upravni spor. Rješenje se donosi u pisanom obliku i mora imati sve obvezne sastavne dijelove.

Ključne riječi: upravni postupak, novčana kazna, isprave, svjedok, vještak, očevid, poduzetnik, tržišno natjecanje, izvršenje.

* Milan Stipić, dipl. iur., EFFECTUS veleučilište, mistipic@gmail.com

¹ Nar. nov. br. 47/09. i 110 /21.

² Nar. nov. br. 7/09., 80/13. i 14/21.

1. UVOD

Svaka organizirana društvena zajednica štiti svoj državno pravni poredak, donoseći norme kojima se zabranjuje protupravno ponašanje i propisuje sankcije za takvo ponašanje. U tom smislu hrvatsko zakonodavstvo normira svaki skrivljeni postupak - deliktne radnje, ovisno o stupnju ugrožavanja pravnog poretka, društvene discipline i drugih društvenih vrijednosti zaštićenih propisima različitog ranga, propisujući: kaznena djela, kaznena djela pravnih osoba, prekršaje i djela za povredu služene dužnosti.

Bez obzira na to kojim su propisom uređena, djela protupravnog ponašanja nužno je shvatiti i u primjeni provesti njihovo značenja i razumijevanje, sa svrhom zakonite primjene u postupanju i primjeni materijalnog prava. Kazneno je zakonodavstvo normirano u Kaznenom zakonu³ i drugim zakonima, u kojima su propisana kaznena djela, Zakonu o kaznenom postupku⁴, a za pravne osobe Zakonom o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela⁵, gdje se odgovornost pravne osobe temelji na krivnji odgovorne osobe.

Sustavni zakon kojim su uređeni prekršaji je Prekršajni zakon⁶ kojim su opisane značajke prekršaja i prekršajno-pravne sankcije, a tu je i niz drugih posebnih zakona, koji u materijalnim odredbama propisuju konkretna djela prekršaja i pripadajuće sankcije, ovisno o tome koja se upravna grana uređuje.

Zakoni kojima je propisana povreda služene dužnosti za osobe u statusnom radnom odnosu su Zakon o državnim službenicima⁷ i Zakon o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi⁸. Svakako je potrebno naglasiti kako se povreda službene dužnosti, uz one slučajeve propisane zakonom, može propisati općim aktom njegova donositelja.

Svaki od navedenih propisa predviđa i sankcije za počinjenje kažnjivih djela sistematizirane prema određenim kriterijima kao što su: kazna zatvora i novčana kazna, mjere upozorenja, zaštitne mjere i posebne mjere. Po nekom drugom kriteriju pravne sankcije mogu biti uvjetna osuda i sigurnosne mjere, spomenimo lakše i teže povrede, zbog povrede službene dužnosti.

³ Nar. nov. br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18. 126/19. 84/21. 114/22. i 114/23.

⁴ Nar. nov. br. 152/08., 76/09., 80/11., 121/11.,- pročišćeni tekst, 91/12. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17., 126/19. i 80/22.

⁵ Nar. nov. br. 151/03., 110/07., 45/11., 143/12., 114/22. i 114/23.

⁶ Nar. nov. br. 107/07., 39/13., 157/13., 110/15., 70/17., 118/18. i 114/22.

⁷ Nar. nov. br. 155/23.

⁸ Nar. nov. br. 86/08., 61/11., 4/18., 112/19.

Pri navođenju ovih sankcija potreban je oprez, zato što postoje i drugi kriteriji određivanja sankcija za povedu propisa, a i zato što iscrpno elaboriranje kazni i kažnjavanja nije predmet ovog rada.

2. UPRAVNO (ADMINISTRATIVNO) KAŽNJAVANJE PREMA PRAVILIMA OPĆEG UPRAVNOG POSTUPKA – NOVČANE KAZNE

Upravno novčano kažnjavanje predviđa Zakon o općem upravnom postupku u više članaka, stoga su svi obveznici primjene pravila iz ovoga Zakona, pri rješavanju upravne stvari u predmetima izricanja novčane kazne za djela iz ovoga Zakona, dužni primijeniti njegove odredbe, osim u slučajevima kad su pojedina pitanja upravnog postupka uređena drukčije. Koji su to slučajevi, više u nastavku ovoga rada. Pri razmatranju regulacije upravno kaznenih mjera, potrebno je uzeti u obzir i postojanje propisanosti novčanog kažnjavanja uređeno drukčije i spada u posebni upravni postupak predviđen za posebna upravna djelovanja, pri tome ne zanemarujući načela i ona pravila postupanja koja su zajednička za odlučivanje o pravima i pravnim interesima stranaka u svim upravnim područjima i svim vrstama upravnih materija.

2.1. Novčana kazna u postupku pribavljanje isprava potrebnih kao dokaz

U opće pravnom postupanju kao dokazno sredstvo može poslužiti sve što je prikladno za dokazivanje. Za dokazivanje u upravnom postupku imamo i imenovana dokazna sredstva, a Zakon o općem upravnom postupku navodi ih kao: isprave, svjedoke, vještačenje, očevid. Iznimno, kao dokazno sredstvo, pod određenim uvjetima će poslužiti i izjava stranke, pa i to dokazno sredstvo možemo svrstati u red imenovanih dokaza.

Od navedenih dokaznih sredstava isprave su, u upravnom postupku u rješavanju upravnih stvari, najzastupljenije. Dije se na javne i privatne, a jedne i druge mogu biti u elektroničkom obliku. Ovaj Zakon uređuje samo javne isprave, koje su značajne zbog svoje dokazne snage i imaju univerzalnu pravnu vrijednost.

Kako bi isprava imala pravnu narav javne isprave nužno je da je izdana od državnog tijela - suda ili javnopravnog tijela, u granicama dodijeljene nadležnosti i u propisanom obliku. Privatne isprave ne podliježu navedenim uvjetima, ali ih se ne može isključiti kao dokazno sredstvo, zato je na služenoj osobi zadatak da procijeni njenu dokaznu snagu što će uvelike ovisiti o svakom pojedinačnom slučaju. Ako bi bila takva situacija da je na privatnoj ispravi ovjeren potpis pred javnim bilježnikom, to bi se smatralo da je ispravu potpisala osoba, čiji je potpis ovjeren i ispravi bi dalo uvjerljiviji značaj.

Javnom ispravom dokazuje se ono što je u njoj određeno ili potvrđeno, a za slučaj postojanja sumnje u vjerodostojnosti isprave, službena osoba ima ovlast po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke u postupku, od tijela koje je ispravu izdalo zatražiti provjeru vjerodostojnosti, što se može odnositi na to je li javna isprav izdana od nadležnog tijela, jesu li u njoj navedeni podaci točni i je li sastavljena na propisani način.

Ako je u postupku isprava potrebna kao dokaz, a nije na raspolaganju služenoj osobi, tako što bi se isprava nalazila u spisu, službena osoba od stranke u postupku ili druge osobe za koju ima saznanje da posjeduje ispravu, može zatražiti dostavu i uvid u ispravu. Zahtjev će službena osoba izraziti donošenjem zaključka koji će poduzeti kao radnju u postupku, a može se odnositi na stranke u postupku ali i na druge fizičke i pravne osobe. Takve su osobe dužne omogućiti uvid u ispravu. Povreda ove dužnosti, odnosno odbijanje dostave i uvid u ispravu, bez opravdano razloga, sankcionirana je kao novčana kazna.

Novčana se kazna izriče rješenjem, kojim se određuje i iznosi najviše do 50% prosječne godišnje bruto plaće, ostvarene u Republici Hrvatskoj u protekloj godini. Prethodnom se godinom smatra ona godina koja prethodi godini u kojoj se kazna izriče, neovisno o tome kada je upravni postupak pokrenut i koliko traje. Iznos određen kao novčana kazna po prvi put je za 2023. godinu izražen u eurima, zato što je euro s početkom te godine postao službena valuta u Republici Hrvatskoj. Prema našem mišljenju iznos novčane kazne, prema podacima za 2023. opravdanim se čini dvojno iskazati tako da se određeni iznos kao novčana kazna istakne u kunama i u eurima, uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje kune u eure. Podatak o prosječnoj godišnjoj bruto plaći ostvarenoj u Republici Hrvatskoj za prethodnu godinu objavljuje se na web stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje www.mirovinsko.hr i u „Narodnim novinama“.

Rješenje kojim je određena novčana kazna je samostalno rješenje, različito od rješenja kojim je u meritumu odlučeno o glavnoj upravnoj stvari, sadrži sve propisane dijelove, koji su određeni za samostalno rješenje, uključujući i uputu o pravnom lijeku. Zato je i protiv takvog rješenja dopuštena žalba, s tim da ona ne odgađa izvršenje rješenja. Ako osoba, kojoj je izrečena novčana kazna tu kaznu ne plati ili ne plati u roku, kazna će se izvršiti, prema odredbama članka 137. Zakona o općem upravnom postupku, koje vrijede za izvršenje novčanih obveza.

Na isti način, kako je doneseno rješenje o novčanoj kazni fizičkoj osobi donijet će se i rješenje prema odgovornoj osobi u pravnoj osobi, kod koje se nalazi tražena isprava kada ta pravna osoba bez opravdanog razloga odbije dostaviti ispravu ili je dati na uvid. Ono u čemu će se rješenje, koje se odnosi na pravnu osobu razlikovati od

rješenja za fizičku osobu, jest iznos novčane kazne. Za pravnu osobu taj je iznos određen do tri prosječne godišnje plaće ostvarene u Republici Hrvatskoj u protekloj godini. Ovdje se zamjećuje izostanak primjene načela o nedjeljivoj odgovornosti pravne osobe i odgovorne osobe u toj pravnoj osobi u vezi s novčanim kažnjavanjem, pa ostaje nejasno je li to zakonodavac učinio namjerno ili se radi o propustu, kada je novčanu kaznu propisao samo za odgovornu osobu.

Dikcija pravne norme o novčanoj kazni „do 50% prosječne godišnje bruto plaće ...“ znači da se novčana kazna može individualizirati, ali i izreći maksimalna novčana kazna koja odgovara prosječnoj godišnjoj bruto plaći za fizičku osobu, odnosno trima prosječnim plaćama za odgovornu osobu u pravnoj osobi, ali može biti utvrđena i u nižem iznosu, odgovornost je na službenoj osobi koja će samostalno odlučiti o iznosu novčane kazne, uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja.

Pri određivanju novčane kazne službena je osoba pred još jednim izazovom - dužna je utvrditi kada fizička osoba može onemogućiti uvid u ispravu, a da joj pri tome ne bude izrečena novčana kazna. Općenito se smatra da to mogu biti isti razlozi zbog kojih se može uskratiti svjedočenje⁹, što se ne bi odnosilo na odgovornu osobu u pravnoj osobi.

2.2. Svjedoci i vještaci – sudjelovanje u postupku i novčano kažnjavanje

Pri rješavanju složenijih upravnih stvari u ispitnom postupku u kojima je određena usmena rasprava mogu sudjelovati svjedoci i vještaci. Takve osobe sudjeluju u postupku na poziv voditelja postupka; svjedok, radi iznošenja saznanja o određenim činjenicama, vještak, ako je potrebno ocijeniti ili utvrditi određene činjenice koje su relevantne za rješavanje upravne stvari, a službena osoba ne raspolaže stručnim znanjem kako bi to samostalno obavila.

Svaka se osoba pozvana kao svjedok dužna odazvati pozivu i svjedočiti. Svjedoka na davanje iskaza pisanim putem poziva službena osoba, najranije osam dana prije dana određenog za svjedočenje. I vještaka zaključkom određuje službena osoba, po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranke¹⁰.

Ako svjedok ili vještak, bez opravdanog razloga, izostanu s usmene rasprave ili odbiju svjedočiti, odnosno vještačiti te ako vještak bez opravdanog razloga u ostavljenom roku određenom u zaključku ne dostavi nalaz i mišljenje u pisanom obliku, službena ih

⁹ Razlozi zbog kojih svjedok može uskratiti svjedočenje, odnosno odgovore na pojedina pitanja propisani su u stavku 2. članka 63. Zakona o općem upravnom postupku.

¹⁰ Vidjeti odredbe članka 63. stavak 1. i članak 62. stavak 2. u odnosu na svjedoka i članak 65. stavak 2. u odnosu na vještaka Zakona o općem upravnom postupku.

osoba može kazniti novčanom kaznom do 50% prosječne godišnje bruto plaće u Republici Hrvatskoj u prethodnoj godini¹¹. U pogledu novčanog kažnjavanja, ovdje zakonska norma, u usporedbi s normom o novčanom kažnjavanju osoba zbog neopravdanog davanja isprava na uvid¹² nije kogentne pravne naravi - ne obvezuje, nego ostavlja mogućnost, što proizlazi iz dikcije dijela norme „službena osoba može ih rješanjem kazniti u iznosu do 50% ...“ U takvoj situaciji službena će osoba odlučiti hoće li izreći novčanu kaznu i u kojem iznosu ili neće izreći novčanu kaznu.

Međutim, na svjedoke i vještake odnosi se još jedan dio odredbe članka 67. Zakona o općem upravnom postupku. Službena osoba može svjedoku i vještaku, istim rješenjem kojim je odlučila o novčanoj kazni, odrediti snošenje troškova nastalih njihovim propustom. Takve je troškove potrebno objektivizirati što je zadaća službene osobe koja vodi postupak i odlučuje o upravnoj stvari. Ako je priroda takvih troškova takva da je potrebno angažiranje procjenitelja, ni tu mogućnost ne treba isključiti, zato što bi snošenje troškova nastalih propustom, kao adheziona mjera bila za osobu uvjerljivija za njeno prihvaćanje.

Novčana kazna za svjedoka i vještaka i određivanje snošenja troškova ostvaruje se posebnim pisanim rješenjem, na koje ove osobe imaju pravo žalbe. Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

Propisujući pravila vještačenja u članku 66. Zakona o općem upravnom postupku nalazimo i to da: kada se određeni nedostaci u nalazu i mišljenju vještaka ne mogu otkloniti ni ponovnim vještačenjem, može zatražiti mišljenje znanstvene ili stručne ustanove. Kako su ustanove pravne osobe, to se propisane mjere novčanog kažnjavanja i snošenje troškova, zbog propuštanja pod istim uvjetima kao za svjedoka i vještaka, odnose i na znanstvenu i stručnu ustanovu. Jedino što može biti sporno je to hoće li takvim mjerama biti obuhvaćena i pravna osoba i njena odgovorna osoba ili samo jedna od njih. Oko ovog pitanja potrebno je zauzeti stajališta ili odluku prepustiti sudskoj praksi, odnosno prepustiti zakonodavcu radi jasnije stipulacije.

2.3. Novčana kazna i dužnost omogućavanja provedbe očevida – obveza dopuštenja

Očevid je značajno dokazno sredstvo koje se koristi u situacijama kada je za utvrđivanje neke važne činjenice u rješavanju upravne stvari potrebno neposredno opažanje službene osobe ili se očevid koristi za utvrđivanje i razjašnjavanje bitnih okolnosti, koje mogu utjecati na ishod upravnog postupka. Zapažanje službene osobe, u

¹¹ Članak 67. Zakona o općem upravnom postupku.

¹² Članak 61. stavak 2. Zakona o općem upravnom postupku.

provođenju očevida, nužno je kako bi se neposredno uvjerila u postojanje ili nepostojanje činjenica na kojima će temeljiti odluku, bez obzira na to je li takva odluka u korist stranke ili je za stranku nepovoljna.

Predmet očevida uvijek mora biti u odnosu na rješavanje upravne stvari, izvan toga se očevid ne bi smjeo proširiti na pregled otvorenog ili zatvorenog prostora, na nepokretnosti niti stvari. Očevid, izvan rješavanja upravne stvari, mogao bi dovesti do opravdanog onemogućavanja njegove provedbe.

Provođenje očevida službena osoba određuje donošenjem zaključka, na prijedlog stranke ili kad tako, s razlogom sama odluči. O provođenju očevida uvijek se sastavlja zapisnik u kojem se, između ostalog, navodi što je predmet očevida i što je očevidom utvrđeno. Takav zapisnik, u sklopu spisa, postaje dokumentacijska isprava, na kojoj se temelji odluka o upravnoj stvari. Ne isključuje se ni mogućnost donošenja odluke, temeljene i na drugim dokazima. Očevidu prisustvuju pozvane stranke, a mogu prisustvovati i druge osobe. Očevid se može provesti i bez prisustva stranaka, ako su se stekli razlozi za hitno postupanje npr. poduzimanje hitnih mjera radi zaštite života, zdravlja ili imovine veće vrijednosti.

Svaki vlasnik, odnosno posjednik stvari, na kojima je nužno obaviti očevid, dužan je omogućiti provedbu očevida. Zbog mogućeg protivljenja bez opravdanog razloga od strane vlasnika, odnosno posjednika stvari koju je potrebno pregledati ili eventualnog protivljenja treće osobe, takve osobe mogu biti kažnjene novčanom kaznom. Izricanje novčane kazne, u iznosu do 50% prosječne godišnje bruto plaće ostvarene u Republici Hrvatskoj ni ovdje nije obvezujuće, što proizlazi iz dijela zakonske norme članka 69. stavak 2. Zakona o općem upravnom postupku propisano upotrebom niza riječi „službena osoba može ih rješenjem novčano kazniti do 50% ...“ Rješenje o novčanoj kazni je samostalno rješenje. Protiv rješenja o novčanoj kazni osoba kojoj je kazna izrečena ima pravo žalbe, takva žalba nema odgodni učinak na izvršenje rješenja. Osim novčane kazne, u slučaju neomogućavanja očevida bez opravdanog razloga, dopušteno je upotrijebiti i druge prikladne mjere, koje će omogućiti njegovu provedbu. Koje su to prikladne mjere ovaj Zakon ne određuje, pa će njihovu uporabu odrediti službena osoba koja vodi upravni postupak, ovisno o okolnostima slučaja. Na drugoj strani, izrekom je predviđena mogućnost provedbe očevida neposrednom prisilom, uz pomoć ovlaštenih policijskih službenika¹³. Osnovanost posebnog zahtjeva u pisanom obliku za pomoć policije, radi obavljanja očevida zakonom je uvjetovano iz dva razloga, i to: oko se očevid nije mogao obaviti zbog neposrednog i neopravdanog protivljenja vlasnika, posjednika ili drugih osoba ili se pri obavljanju očevida opravdano očekuje pružanje otpora.

¹³ Članak 69. stavak 3. i stavak 4. Zakona o općem upravnom postupku.

Uz prikladno obrazloženje navedenih razloga za pomoć policije, policija će takvu pomoć pružiti sukladno odredbama Zakona o policijskim poslovima i ovlastima¹⁴ i provedbenim propisima na taj Zakon.

Propisujući dužnost omogućavanja provedbe očevida zakonodavac se pobrinuo da zaštiti vrijednost stvari, koje su predmet očevida. Tako je u drugoj rečenici stavka 1. članka 69. Zakona o općem upravnom postupku propisano: „Šteta koja nastane provođenjem očevida uračunat će se u ukupne troškove postupka“. Obzirom da se šteta označava kao trošak postupka, a o troškovima upravnog postupka se odlučuje rješenjem o upravnoj stvari - ovdje je upravna stvar novčano kažnjavanje zbog neopravdanog onemogućavanja očevida, to će se tim rješenjem odlučiti i o iznosu nastale štete, prikazane kao trošak postupka. Taj se dio izreke rješenja piše kao samostalna točka. Međutim, ako u trenutku donošenja rješenja o glavnoj stvari nisu poznati svi troškovi (ovdje šteta kao trošak), o troškovima postupka donijet će se dopunsko rješenje¹⁵.

Protiv rješenja o glavnoj stvari, kojim je odlučeno i o troškovima postupka i dopunskog rješenja kojim je odlučeno samo o troškovima, smatraju se samostalnim rješenjima. Protiv takvih rješenja je dopuštena žalba, koja ne odgađa izvršenje rješenja. Iz izloženog proizlazi kako novčano kažnjavanje osoba, koje se neopravdano protive provedbi očevida nije jedina mjera za uspješnu provedbu očevida. Koju će mjeru primijeniti odlučit će službena osoba, koja vodi upravni postupak. Pritom svakako treba uzeti u obzir značenje primjene načela razmjernosti u zaštiti prava stranaka i javnog interesa, izraženo u članku 6. Zakona o općem upravnom postupku, koje zagovara primjenu one mjere za ispunjenje obveze koja je za stranku povoljnija, a da se takvom mjerom postigne svrha propisa¹⁶.

2.4. Novčana kazna i izvršenje nenovčanih obveza

Kad je stranci u postupku određena neka nenovčana obveza, pa je osoba sama ne ispuni ili ne ispuni u roku, to ima značiti da upravni postupak ulazi u završnu fazu u kojoj će javnopravno tijelo stranku – sada u položaju izvršenika¹⁷, ako nenovčanu obvezu umjesto izvršenika ne može izvršiti treća osoba, ili je takvo izvršenje neprikladno sa stajališta postizanja svrhe izvršenja, na izvršenje prisiliti donošenjem rješenja o izvršenju.

¹⁴ Nar. nov. br. 76/09., 92/14. i 70/19.

¹⁵ O načinu odlučivanja o troškovima postupka vidjeti stavak 4. članka 161. Zakona o općem upravnom postupku.

¹⁶ Stavak 2. članka 6. Zakona o općem upravnom postupku.

¹⁷ Izvršenje se provodi protiv osobe koja je obvezna ispuniti obvezu (izvršenik) odnosno njegovi pravnih sljednika, članak 134. Zakona o općem upravnom postupku.

Specifičnost rješenja o izvršenju kada se radi i o prisilnom izvršenju nenovčanih obveza novčanom kaznom je u tome što mu je izreka određena vremenom, mjestom i načinom izvršenja. Ne isključuje se mogućnost određivanja dodatnog roka za izvršenje obveze ili pak određivanje da se obveza ispuni čim prije (odmah)¹⁸. Kao dodatna značajka, donošenje takvog rješenja može se ponoviti više puta, sve dok izvršenik pruža otpor izvršenju.

Iznos novčane kazne pri izvršenju nenovčanih obveza u vezi je s prosječnom godišnjom plaćom ostvarenoj u Republici Hrvatskoj za proteklu godinu. Zakonske odredbe Zakona o općem upravnom postupku u stavku 2. članak 142. propisuju gornju granicu novčane kazne za fizičku osobu do dvije godišnje bruto plaće, a za pravnu osobu, u iznosu do deset godišnjih bruto plaća. Valja uočiti da se ne predviđa novčano kažnjavanje pravne osobe, vjerojatno po uzoru na propisivanje novčane kazne za pravnu osobu, ako bez opravdanog razloga odbije dostaviti ispravu ili je dati na uvid, pa se novčana kazna, zbog prisilnog izvršenja rješenja nenovčanih obveza izriče samo odgovornoj osobi pravne osobe.

Žalba na rješenje o novčanoj kazni ne odgađa izvršenje rješenja, a rješenje se izvršava prema pravilima koja vrijede u postupak izvršenja novčanih obveza u skladu s propisima kojim je uređeno sudsko izvršenje.

2.4.1. Pravna priroda novčane kazne pri izvršenju rješenja u odnosu na novčane kazne za prekršaj

Novčana kazna, kao mjera prinude u izvršnom postupku, razlikuje se od novčane kazne za prekršaj. Za isti prekršaj može se samo jednom izreći novčana kazna, pa i u slučajevima kada postupa i odlučuje javnopravno tijelo u prekršajnom postupku¹⁹, a u izvršnom postupku, prema pravilima općeg upravnog postupka, novčana kazna se može ponoviti tako što će se izvršeniku izreći druga i (više puta) sljedeća veća novčana kazna unutar utvrđenog raspona – za fizičku osobu najviše do dvije godišnje bruto plaće, a za pravnu osobu u iznosu do deset godišnjih bruto plaća ostvarenih u Republici Hrvatskoj za proteklu godinu, sve dok izvršenik obvezu određenu rješenjem ne izvrši. Zbog toga vrijedi pravilo da se novčana kazna, za prekršaj unutar propisane donje i gornje granice novčanog iznosa odmjerava prema stupnju krivnje, a novčana kazna u izvršnom postupku upravnog rješenja zbog neizvršenja nenovčanih obveza, prema stupnju otpora izvršenju. Koliko će se puta izreći druga veća novčana kazna opće-upravnim

¹⁸ Stavak 2. članka 139. Zakona o općem upravnom postupku.

¹⁹ Prema članku 109. Prekršajnog zakona, u prekršajnom postupku ovlašteni tužitelji su: državni odvjetnik, tijelo državne uprave (i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave – stavak 8. ovoga Zakona), pravne osobe s javnim ovlastima i oštećenik.

pravilima nije određeno, to će ovisiti o ponašanju izvršenika. Ovdje se radi o ukazivanju na razliku između novčane kazne kao prekršajno-pravne sankcije i novčane kazne izrečene u upravno-kaznenom postupku.

Uređujući posebna pravila upravnog postupka, u vezi s načinom izvršenja ne-novčane obveze novčanom kaznom, hrvatsko zakonodavstvo poznaje ograničenu mogućnost izricanja novčane kazne na tri puta. Tako u odredbama članka 114. stavak 3. Zakona o državnom inspektoratu²⁰ nalazima sadržaj prema kojem se naplata novčane kazne u propisanom iznosu može ponoviti tri puta, a ako izvršenik ni tada ne ispuni obvezu iz rješenja, primjenjuje se drugi način izvršenja rješenja – izvršenje putem treće osobe. Ovakvo zakonodavno rješenje zahtjeva ozbiljnije preispitati je li takva zakonska odreda u suglasju ili je protivna odredbama stavka 1. članka 3. Zakona o općem upravnom postupku, odnosno narušava li takva odredba načelo prema kojem se započeti postupak (prisilnog izvršenja novčanom kaznom) po jednim pravilima može dovršiti uz primjenu drugih pravila (izvršenjem putem treće osobe).

2.5. Izvršenje radi osiguranja i novčana kazna predlagatelju izvršenja

Zbog svoje prirode, složenosti društvenih odnosa koje uređuje i raširenosti u primjeni, upravni postupak predviđa i uređuje pravni institut - izvršenje radi osiguranja i prije nego što je rješenje postalo izvršno – prijevremeno izvršenje.

Izvršenje radi osiguranja uređeno je člankom 148. Zakona o općem upravnom postupku i može se pokrenuti na prijedlog stranke ili po službenoj dužnosti, s tim da predlagatelj izvršenja u prijedlogu za izvršenje radi osiguranja mora učiniti vjerojatnim opasnost, koja bi dovela do sprječavanja ili otežavala ispunjenje obveze. Kada se poduzimaju radnje radi osiguranja izvršenja po službenoj dužnosti, a to je moguće samo u postupcima pokrenutim po službenoj dužnosti, onda je javnopravno tijelo dužno obrazložiti razloge koji čine vjerojatnim opasnost da će obveza iz rješenja biti spriječena ili znatno otežana.

Akt kojim se odlučuje o izvršenju radi osiguranja jest privremeno rješenje o osiguranju²¹, koje spada u imenovana rješenja i takvim mora biti i označeno²². Protiv tog rješenja žalba je dopuštena. Privremenim se rješenjem iz stavka 3. članka 148. ne odlučuje o glavnoj stvari, zato nije predviđeno njegovo ukidanje i po tome ga je potrebno

²⁰ Nar. nov. br. 115/18, 117/21, 67/23 i 155/23. Navedena odredba glasi (3) Prije pristupanja izvršenju rješenja iz stavka 1. ovoga članka putem treće osobe izvršenika se na izvršenje prisiljava izricanjem tri novčane kazne.

²¹ Stavak 3. članka 148. Zakona o općem upravnom postupku.

²² Vidjeti članak 100. Zakona o općem upravnom postupku.

razlikovati od privremenog rješenja iz članka 100. ovoga Zakona. Kako uz regulaciju privremenog rješenja o osiguranju ne nalazimo odredbu o učinku žalbe, izražavamo stajalište da u ovom slučaju, zbog prirode obveze, žalba ne bi trebala imati učinak odgode. Ako bi u postupku došlo do takve situacije, u kojoj bi bili utvrđeni razlozi opisani u stavku 1. i stavku 2. članka 148. Zakona o općem upravnom postupku i utvrđeno da je zahtjev²³ za donošenje privremenog rješenja o osiguranju bio neopravdan, predlagatelj izvršenja, u korist kojeg je privremeno rješenje doneseno, je u obvezi protivnoj stranci naknaditi štetu prouzročenu donošenjem privremenog rješenja. U ovakvim predmetima, o naknadi štete ne rješava se u sudskom postupku, nego rješava ono javnopravno tijelo koje je donijelo privremeno rješenje o osiguranju.

Ako je nedvojbeno utvrđeno da je privremeno rješenje ishođeno krivnjom ili obiješću predlagatelja, predlagatelja će se kazniti novčanom kaznom. Odredba stavka 5. članka 148. Zakona o općem upravnom postupku je tako stipulirana da je u navedenoj situaciji (dokazana krivnja i obijest) određivanje novčane kazne obveza, a ne mogućnost. Novčana kazna odredit će se u iznosu do 50% prosječne godišnje bruto plaće ostvarene u Republici Hrvatskoj u prethodnoj godini. Kada je u normi kojom se iznos novčane kazne izražava „...do 50% ...“, taj iznos može biti i manji o čemu Rješenjem odlučuje službena osoba koja vodi postupak, uzimajući u obzir stupanj krivnje, intenzitet obijesti predlagatelja izvršenja radi osiguranja i okolnosti u kojima se odlučuje. Žalba na rješenje o novčanoj kazni ne odgađa izvršenje rješenja²⁴.

3. NOVČANE KAZNE (UPRAVNO-KAZNENE MJERE) PREMA POSEBNIM PRAVILIMA ZA POSTUPANJE I RJEŠAVANJE U UPRAVNIM STVARIMA

Prethodno je prikazano u kojim se slučajevima donosi rješenje o novčanoj kazni, prema odredbama Zakonom o općem upravnom postupku te je naglašeno da hrvatsko zakonodavstvo propisuje novčano kažnjavanje i u posebnim upravnim postupcima, kojima se uređuje odgovarajuće upravno područje. Za ilustraciju odabrali smo prikazati kakvo je to pravno uređenje upravnog postupka u upravnoj grani zaštite tržišnog natjecanja.

²³ U odredbama članka 148, stavak 1, i stavak 4. Zakona o općem upravnom postupku zamjećuje se nedosljednost zakonodavca pri korištenju izraza „prijedlog“ i „zahtjev“. U oba slučaja radi se o poduzimanju procesne radnje, pa je ove izraze potrebno tumačiti kao sinonime jer u kontekstu ovog zakonskog članka njihov je sadržaj jednoznačan.

²⁴ Stavak 5. članka 148. Zakona o općem upravnom postupku.

3.1. Kaznene mjere (upravno-kazneno postupanje) u zaštiti tržišnog natjecanja

Pravila i sustav mjera za zaštitu tržišnog natjecanja, uključujući novčane kazne (raniji naziv upravno-kaznene mjere) uređena su Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja iz 2009. koji je stupio na snagu 1. listopada 2010.²⁵ godine, s tim je datumom prestao važiti Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja „Narodne novine“ br. 122/03.

Ordinarni Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja donio je niz novina, među kojima kao značajnima ističemo povrede propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, koje su u ranijem Zakonu bile opisane kao prekršaj i prekršajno-pravne sankcije, sada se smatraju povredama, koje se u upravnom postupku do 24. travnja 2021. bile opisane kao upravno-kaznene mjere, a poslije tog vremena opisane su kao novčane kazne. U ovakvom zakonskom okruženju pronalazi se doprinos učinkovitosti provedbe propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, jer se općenito smatra kako je rješavanje u upravnom postupku učinkovitije i ekonomičnije od sudskog postupka. U ovom slučaju radi se o jedinstvenom upravnom postupku, u kojem se istodobno utvrđuje povreda propisa (opis radnje ili propuštanja) i određuje sankcija za učinjenu povredu (novčana kazna).

Volja zakonodavca, kojom je protupravno ponašanje definirano kao prekršaj, preoblikovao je u novčano kažnjavanje i ovlast za postupanje i rješavanje u predmetima zaštite tržišnog natjecanja prenesena je na pravnu osobu sui generis, osnovanu i ustrojenu posebnim zakonom te je za postupanje i donošenje odluke propisao poseban upravni postupak, što predstavlja veliki doprinos sustavu zaštite u borbi protiv ponašanja gospodarskih subjekata na tržištu, kojim se narušava tržišno natjecanje.

U Republici Hrvatskoj nadležnost za rješavanje u predmetima zaštite tržišnog natjecanja, prema članku 2c. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja je Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, a „tijelo nadležno za zaštitu tržišnog natjecanja“ je nacionalno tijelo nadležno za zaštitu tržišnog natjecanja države članice Europske unije i/ili Europska komisija.

Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja definira ciljeve koji se trebaju ostvariti novčanim kažnjavanjem za povredu propisa o tržišnom natjecanju, pa u članku 60. definira: Novčanim kaznama koje Agencija izriče prema ovome Zakonu se osigurava učinkovitost tržišnog natjecanja, kažnjavanje počinitelja povreda ovoga Zakona i povreda članka 101. ili 102. UFEU²⁶, otklanjanje štetnih posljedica takvih povreda i odvracanje drugih poduzetnika od kršenja odredaba ovoga Zakona.

²⁵ Nar. nov. br. 79/09., 80/13, i 41/21.

²⁶ Skraćena oznaka za Ugovor o funkcioniranju Europske unije -Pročišćena verzija, Službeni list Europske unije (2016/C 202/01).

Nadležnost za pokretanje i vođenje postupka u vezi s novčanim kažnjavanjem dodijeljena je Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja u kojem postupku Agencija nadzire primjenu pravila koja se primjenjuju na poduzetnike, a propisivanje zajedničkih pravila o tržišnom natjecanju u nadležnosti su Europske unije. Prema članku 101. (bivši članak 81.) i članak 102. (bivši članak 82.) Ugovora o funkcioniranju Europske unije – pročišćena verzija. pravila određuju nespojivost s unutarnjim tržištem i zabrane koje se primjerice odnose na: neposredno ili posredno utvrđenje kupovine ili prodajne cijene i drugi trgovinski uvjeti, ograničenje ili nadzor proizvodnje, tržišta, na izvore nabave, podjelu tržišta, na primjenu nejednakih uvjete za istovrsne poslove s ostalim trgovinskim partnerima, čime ih se stavlja u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju. Ovakvi sporazumi i odluke su zabranjeni, i sukladno tomu, prema odredbi stavka 2. članka 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, određeni su kao ništavni.

Članak 102. normira zlouporabu vladajućeg položaja od strane poduzetnika ili više njih na unutarnjem tržištu ili njegovu znatnom dijelu i zabranjuje kao nespojivu s unutarnjim tržištem u mjeri u kojoj bi mogla takva zlouporaba utjecati na trgovinu među državama članicama.

Prema ovom Zakonu novčane kazne za povrede propisa o tržišnom natjecanju jesu: novčane kazne za teške povrede propisa o tržišnom natjecanju, novčane kazne za lakše povrede propisa o tržišnom natjecanju, novčane kazne za ostale povrede propisa o tržišnom natjecanju i dnevne novčane kazne.

Ovisno o težini povrede propisa o tržišnom natjecanju učinjene namjerom ili nepažnjom, novčane su kazne propisane u: a) određenom postotku od vrijednosti ukupnoga prihoda, koji je poduzetnik ostvario na svjetskoj razini u posljednjoj godini za koju postoje zaključena godišnja financijska izvješća, b) određivanjem raspona od najnižeg do najvišeg novčanog iznosa te c) tako da se ukupni prihod poduzetnika ostvaren na svjetskoj razini u prethodnoj poslovnoj godini podijeli s brojem dana u poslovnoj godini.

3.2. Novčane kazne za teške povrede propisa o tržišnom natjecanju

Novčanom kaznom u iznosu do najviše 10% vrijednosti ukupnoga prihoda koji je poduzetnik ostvario na svjetskoj razini u posljednjoj godini za koju postoje zaključena godišnja financijska izvješća, kaznit će se poduzetnik koji s namjerom ili nepažnjom: sklopi zabranjeni sporazum, zlouporabi vladajući položaj, sudjeluje u provedbi zabranjene koncentracije poduzetnika, ne postupi po rješenju Agencije, kojim se određuju mjere za uspostavu tržišnog natjecanja ili određuju privremene mjere.

Detaljan opis protupravnog ponašanja poduzetnika, za koje se izriče novčana kazna sadrži članak 61. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja uz tumačenje pojmova „namjera i nepažnja“ pozivajući se na praksu Suda Europske unije, pa se to može smatrati doprinosom boljeg razumijevanja i tumačenja tih odredaba pri odmjeravanju iznosa novčane kazne. Poduzeticima, u smislu ovoga Zakona, smatraju se trgovačka društva, trgovci, udruženje poduzetnika, obrtnici i druge pravne i fizičke osobe, koje obavljajući gospodarsku djelatnost sudjeluju u proizvodnji i/ili prometu robe, odnosno pružanju usluga, državna tijela i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, kada izravno ili neizravno djeluju na tržištu, kao i sve druge pravne ili fizičke osobe (udruge, sportske organizacije, ustanove, vlasnici autorskih i sličnih prava i ostali) koje djeluju na tržištu.

3.3. Novčane kazne za lakše povrede propisa o tržišnom natjecanju

Novčanom kaznom do najviše 1% vrijednosti ukupnoga prihoda koji je poduzetnik ostvario u posljednjoj godini za koju postoje zaključena godišnja financijska izvješća, kaznit će se poduzetnik koji je stranka u postupku ako: Agenciji ne podnese obveznu prijavu namjere koncentracije, Agenciji podnese netočne ili neistinite podatke, ne postupi po zahtjevu Agencije, ometa izvršenje naloga Visokog upravnog suda Republike Hrvatske i provede koncentraciju prije isteka određenog roka.

Novčane kazne za lakše povrede propisa o tržišnom natjecanju propisane su u članku 62. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja. Ovdje propisani iznos novčane kazne odnosi se na poduzetnika koji je stranka u postupku, stoga je za zakonitu primjenu ove zakonske odredbe potrebno uočiti razliku u odnosu na novčanu kaznu za teške povrede predviđene za poduzetnika iz članka 61. koji nije stranka u postupku.

3.4. Novčane kazne za ostale povrede propisa o tržišnom natjecanju

Novčanom kaznom od 10.000,00 do 100.000,00 kuna kaznit će se poduzetnik koji nema položaj stranke u postupku, a koji ne postupi po zahtjevu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja.

Slučajevi, u kojima poduzetnik ne postupi po zahtjevu Agencije, navedeni su u izmijenjenom članku 63. izmjenama Zakona iz 2021., a odnose se na; prikupljanje podataka i obavijesti od pravnih ili fizičkih osoba, neovisno o konkretnim postupcima koje Agencija vodi, prikupljanje podataka i obavijesti od pravnih ili fizičkih osoba ako je to u javnom interesu i nije riječ o značajnom narušavanju tržišnog natjecanja, na situaciju u kojoj Agencija tijekom prethodnog postupka zahtijeva pisana očitovanja o stanju na mjerodavnom tržištu, situaciju u kojoj Agencija od stranke u postupku zahtijeva obavljanje drugih radnji koje smatra potrebnima radi utvrđenja svih relevantnih

činjenica za vođenje postupka te za određene slučajeve saslušanja predstavnika poduzetnika i predstavnike drugih pravnih osoba i pojedinca kao fizičku osobu.

3.5. Dnevne novčane kazne

Ova vrsta novčane kazne uvedena je kao novost novelom Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja iz 2021. Dnevna novčana kazna propisana je člankom 63.a kojim je ostavljena mogućnost poduzetniku izreći novčanu kaznu zbog ne postupanja po zahtjevu Agencije, zbog neodazivanja na obvezne razgovore ili zbog ometanja provedbe nenajavljene pretrage, zbog ne postupanja po izrečenoj mjeri Agencije određene rješenjem, u odnosu na dio naloga o izvršenju rješenja. Obzirom da izricanje ove mjere nije obvezno to će Agencija dnevnu novčanu kaznu izreći kada utvrdi da je dnevna novčana kazna razmjerna težini i trajanju povrede, posljedicama te povrede za druge poduzetnike na tržištu i za potrošače i da će se izricanjem dnevne novčane kazne postići učinak odvraćanja drugih poduzetnika od protupravnog ponašanja.

Dnevna novčana kazna izriče se poduzetniku ili udruženju poduzetnika i ne može biti viša od 5% vrijednosti prosječnog dnevnog prihoda u prethodnoj poslovnoj godini za svaki dan ne postupanja, po rješenju Agencije izračunatog od dana navedenog u rješenju, a utvrđuje se tako da se ukupni prihod poduzetnika ostvaren na svjetskoj razini u prethodnoj poslovnoj godini podijeli s brojem dana u poslovnoj godini te se tako dobiveni iznos za jedan dan pomnoži s brojem dana, računajući od dana utvrđene povrede u rješenju kojim je Agencija izrekla dnevnu novčanu kaznu do dana kada je poduzetnik u cijelosti postupio po rješenju Agencije kojim je izrečena dnevna novčana kazna. Dnevna novčana kazna zamjenjuje novčanu kaznu uređenu ovim Zakonom za istu povredu.

Tamo gdje su novčane kazne u Zakonu o zaštiti tržišnog natjecanja izražene u kunama, kao što je to učinjeno u članku 63., u konkretnim je rješenjima potrebno učiniti konverziju kune u eure, zato što je s 1. siječnja 2023. euro službena novčana jedinica i zakonsko sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj.

3.6. Pravna zaštita i izvršenje

O novčanoj kazni odlučuje se samostalnim rješenjem s propisanim sadržajem za rješenje kojim se odlučuje o upravnoj stvari. Rješenje donosi Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja, kao kolegijalno tijelo, većinom od najmanje tri glasa, a član Vijeća ne može biti suzdržan od glasanja. Tri člana Vijeća čine kvorum. Sjednici Vijeća obvezno prisustvuje predsjednik Vijeća, a za slučaj spriječenosti ili odsutnosti, sjednici prisustvuje njegov zamjenik. Protiv rješenja, kojim je izrečena novčana kazna žalba nije dopuštena, ali se može u prvostupanjskoj nadležnosti, pokrenuti upravni spor pred Visokim

upravnim sudom Republike Hrvatske, ne više pred mjesno nadležnim upravnim sudom sa sjedištem u Rijeci, Splitu Osijeku ili Zagrebu, kako je to bilo prije pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji. Upravni se spor pokreće podnošenjem tužbe u roku 30 dana, računajući od dana dostave rješenja te na taj način započinje postupak ostvarenja sudske zaštite protiv pojedinačnog akta. Vijeće Visokog upravnog suda rješava na temelju činjenica koje su utvrđene u postupku. Spor se rješava po pravilima o žurnom postupku.

Ako poduzetnik, kojem je izrečena novčana kazna, novčanu kaznu ne plati ili je ne plati u roku određenom za plaćanje, Agencija će rješenje o novčanoj kazni s potvrdom izvršnosti, radi naplate novčane kazne dostaviti Ministarstvu financija – Ispostava porezne uprava, na čijem je području sjedište kažnjene osobe. Naplatu novčane kazne Porezna će uprava provesti prisilnim putem, prema propisima o prisilnoj naplati poreza. Novčana se kazna ne može izvršiti ako je od dana pravomoćnosti rješenja Agencije ili pravomoćnosti odluke suda protekao rok od pet godina. Početak računanja roka je dan kada je poduzetnik primio pravomoćnu odluku njenog donositelja. Uplaćeni iznos novčane kazne je prihod državnog proračuna.

4. ZAKLJUČAK

Upravno-pravne novčane kazne su prvenstveno orijentirane na održavanje procesne discipline i u funkciji su sprečavanja opstrukcije vođenja postupka, ali i sredstvo odvratanja od protupravnog ponašanja, a mogu se izreći prema pravilima koja nalaže opći upravni postupak i prema pravilima posebnih upravnih postupaka.

Prikazani su primjeri različitih situacija u kojima javnopravna tijela mogu rješenjem izreći novčanu kaznu primjenjujući pravila općeg upravnog postupka. Prema tim pravilima postupaju javnopravna tijela, dok vode postupak i odlučuju u upravnoj stvari.

Na iznesenom primjeru izricanja novčanih kazni u upravnom području zaštite tržišnog natjecanja vidljiva je opravdanost drukčijeg uređenja upravnog postupka u odnosu na opće-upravno postupanje, jer je zakonodavac ocijenio da je posebno uređenje nužno za postupanje i ne protivi se temeljnim odredbama i svrsi Zakona o općem upravnom postupku.

Posebno uređenje upravnog postupka u zaštiti tržišnog natjecanja ima osobito značenje u tome što su protupravna ponašanja u tržišnom natjecanju iz sfere rješavanja sudske stvari uređene prekršajnim zakonodavstvom prevedena i normirana kao upravna stvar u nadležnosti pravne osoba sui generis - Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja.

Posebnost rješavanja Agencije, pri izricanju novčane kazne, je i način na koji su propisani kriteriji za izračun iznosa novčane kazne (izražen u postotku), pravnoj zaštiti stranaka (upravni spor, umjesto žalbe) i načinu izvršenja rješenja o izrečenoj novčanoj kazni (Porezna uprava Ministarstva financija).

Novčane se kazne izriču Rješenjem protiv kojeg je dopuštena različita pravna zaštita, ovisno o tome koje tijelo rješava - žalba kao univerzalni pravni lijek protiv upravnog akta ili tužba, zato što je žalba isključena, koja se podnosi Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske.

PRAVNI IZVORI

Literatura

Derđa, Dario (2010). Opći upravni postupak u Republici Hrvatskoj, Inženjerski biro, Zagreb.

Pero, Krijan (2004) Komentar Zakona o općem upravnom postupku, Novi informator, Zagreb.

Medvedović, Dragan (2013). Zakon o općem upravnom postupku, uvodna studija, Reguliranje upravnog postupka u Hrvatskoj, tekst zakona s bilješkama, Narodne novine, Zagreb.

Pavlović, Šime (2005). Komentar Zakona o odgovornosti pravni osoba za kaznena djela, Inženjerski biro, Zagreb.

Propisi

Zakon o općem upravnom postupku, Nar. nov. brojevi 53/01., 103/96.

Zakon o općem upravnom postupku, Nar. nov. brojevi 47/09. i 110/21.

Zakon o kaznenom postupku, Nar. nov. br. 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., -pročišćeni tekst, 91/12. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17., 126/19., 80/22. i 36/24.

Kazneni zakon, Nar. nov. brojevi 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18. 126/19. 84/21. 114/22., 114/23. i 36/24.

Prekršajni zakon, Nar. nov. br. 107/07., 39/13., 157/13., 110/15., 70/17., 118/18. i 114/22.

Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, Nar. nov. brojevi 151/03. 110/07., 45/11., 143/12., 114/22. i 114/23.

Zakon o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, Nar. nov. broj 57/22. i 88/22. – ispravak.

Zakon o državnim službenicima, Nar. nov. 155/23.

Zakon o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Nar. nov. br. 86/08., 61/11., 4/18., 112/19.

Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja, Nar. nov. brojevi 79/09., 80/13, i 41/21.

MONETARY FINES FOR ACTS DECIDED IN ADMINISTRATIVE PROCEDURE

Summary: This paper addresses only a segment of punishable actions that are sanctioned with monetary fines according to the legal norms of the general administrative procedure, also known as administrative or regulatory punishment enforced by public law bodies. It pertains to scenarios where; an individual in the evidentiary process unjustifiably refuses to present a document for inspection, or in cases of unjustified refusal to testify by witnesses or experts, including related delays by experts, obstruction of conducting an inspection, forced execution of non-monetary obligations, and execution for the purpose of securing compliance. The rules of the general administrative procedure are contained in the Law on General Administrative Procedure, making this law the general administrative procedural legislation.

The second group of examples presented deals with resolution in a special administrative procedure applicable in the administrative area of market competition, where specific administrative procedure rules apply as expressed by the Law on Market Competition Protection, relating to monetary penalization of entrepreneurs. Here, the fines are regulated as; monetary fines for serious regulatory breaches, monetary fines for minor breaches, monetary fines for other breaches, and daily monetary fines.

After the procedure is conducted, the issued act is a decision on monetary penalization, which clearly describes the offense and the monetary amount with which the individual is penalized. According to the Law on General Administrative Procedure, the amount of the monetary fine is always tied to the average annual gross salary paid in the Republic of Croatia in the year preceding the year of the decision-making. In market competition protection, the stipulation of monetary penalization is determined by a percentage of the entrepreneur's income or a range between the minimum and maximum amounts of the monetary fine.

An appeal against the decision on a monetary fine, which differs from the decision on the main issue, is permissible and does not delay the execution. In special procedures related to market competition protection, legal protection is provided by administrative litigation. The decision is made in writing and must contain all the mandatory components.

Keywords: administrative procedure, monetary fine, documents, witness, expert, inspection, entrepreneur, market competition, enforcement.